

Oponentský posudek na habilitační práci RNDr. Alexandra Lačného, PhD.

VÝSKUM VYBRANÝCH KRASOVÝCH JAVOV V MALÝCH KARPATOCH S DÔRAZOM NA LITOLÓGIU A TEKTONIKU

Habilitační práce je postavena na 23 publikovaných pracích (z toho 13 prací, kde je habilitanta prvním autorem), jak uvádí autor v úvodu habilitační práce. Z nich 22 je zahrnuto v práci ve formě příloh. Jedná se o vědecké články, které všechny prošly standardním recenzním řízením, a není tudíž mým úkolem oponovat tuto zásadní část habilitační práce. Nicméně níže, se k jejich úrovni a velmi kladným dojmu, který na mě jednotlivě i jako tematicky homogenní celek, přiložené práce udělaly, rád vyjádřím.

Zaměřím se tedy výlučně na text, který přílohám předchází, coby obecná část a komentář k publikacím, a který dohromady obsahuje 44 stran, včetně 2 strany s SK/EN abstrakty a obsahem. Tuto část habilitační práce uzavírá 5 stran se seznamem použité literatury.

Úvod, kterým je velmi stručný, nicméně věcně mu není co vytknout, protože nás srozumitelně uvádí do regionální lokalizace výzkumů autora, a současně objasňuje smysl a cíle jeho systematických studií, kterým se věnuje, jak sám konstatuje, již od roku 2011. Součástí úvodní části práce je i seznam 23 publikovaných recenzovaných prací habilitanta, monotematický věnovaných vymezeným krasovým územím Malých Karpat.

Následují necelé 3 strany té části textu habilitační práce, kde nás autor ve třech kapitolách seznamuje s geologií, geomorfologií a tektonikou Malých Karpat a v neposlední řadě i samotným malokarpatským krasem. Jakkoliv se v dalších částech práce, v rámci popisu výzkumu dílčích oblastí zkoumaných krasových lokalit Malých Karpat, můžeme postupně dostatečně blíže seznámit, a tím pádem si sami vytvořit celkový obraz o regionální pozici, geologii a strukturních poměrech Malých Karpat v rámci Západních Karpat, uvítal bych, když ne obsírněji v textu samotném, tak minimálně v rámci většího obrazového doprovodu zmíněných tří úvodních kapitol více než to, co čtenáři poskytuje velmi stručné schéma na obr. 1.

Následující 5. kapitola je věnována dokumentaci a výzkumům závrtů Malých Karpat. Na rozdíl od mé kritické poznámky výše, směřované k celkovému regionálně geologickému kontextu práce habilitanta, musím zde s radostí konstatovat pravý opak. A to, jak pokud jde o text, tak bohatý obrazový doprovod. Nelze, než v úvodu mého hodnocení zmínit Tab. 1, která dostatečně, jen na prostých počtech závrtů v jednotlivých 8 zájmových krasových územích (v součtu celkem 650 závrtů), dokládá rozsah a hloubku 12 let trvající systematické, vysoce fundované a komplexní práce autora.

Zmíněná kapitola je následně logicky rozdělena na dílčí podkapitoly podle jednotlivých krasových, regionálně a geneticky konzistentních oblastí. Nicméně tomuto výčtu a systematickému popisu, počínaje podkapitolou 5.2, předchází ještě podkapitola 5.1, vhodně, logicky a stručně věnovaná problematice závrtů obecně. Nerad, s ohledem na vynikající dojem z celé práce, a se zdůrazněním, že to je jen můj subjektivní pohled, konstatuji, že bych v této stručné podkapitole, obdobně jako již uvádím výše, pokud šlo o regionálně geologickou pozici zkoumaných Malých Karpat, uvítal prezentaci jakéhokoliv z mnoha, v literatuře dostupných obrazových schémat, blokdiagramů atd., přibližujících, především méně zasvěceným čtenářům, problematiku krasových území, geneze a klasifikace krasových závrtů a povrchových krasových fenoménů obecně. Domnívám se totiž, že čtenářem této skvělé habilitační práce, nemusí být a nebudou jen, karpatské geologie a krasů obecně znalí čtenáři, ale, a tato práce na to má jednoznačně všechny předpoklady, širší geologická veřejnost.

Podkapitola 5.2 Závrtů Kuchyňsko-orešanského krasu, rozdělená do čtyř dalších podkapitol podle jednotlivých dílčích krasů spadajících do této oblasti, podrobně textově charakterizuje

uvedené 4 krasy i s perfektním obrazovým doprovodem. Tento aspekt práce, který je typický i pro další podkapitoly úvodní části habilitace bych velmi rád podtrhl, už proto, že jsem byl, možná až příliš subjektivně kritický, pokud jde o grafickou „výbavu“ v úvodních stránkách této skvělé práce.

Následující kapitola 5.3 Závrtý Borinského krasu, obdobně, jako předchozí podkapitola práce, prezentuje druhý s řady autorem podrobně zkoumaných krasů. Obdobně autor uvádí a charakterizuje další krasová území až po poslední oblast v podkapitole 5.7 Závrtý Dobrovodského krasu. Oceňuji, že všechny krasy a závrtý jsou přehledně lokalizovány na DEM Slovenska, vždy na přehledné mapovém schématu, tak jako je tomu např. na obr. 9, 17 atd. Vše je velmi přehledně a srozumitelně, s maximální pečlivostí, zpracováno.

Textová část habilitace, předcházející přílohám, pokračuje 6. kapitolou, věnovanou shrnutí autorových celkových poznatků, pokud jde o „Vliv litologie a tektoniky ve vztahu ke genezi vybraných jeskyní Malých Karpat“. Tento, zde sice stručně, nicméně dostatečně podrobně a srozumitelně diskutovaný a demonstrován přístup ke dvěma stěžejním aspektům vzniku a vývoje krasu oceňuji na habilitaci snad nejvíce. Samozřejmě nejen na základě této 3stránkové kapitoly, která je „jen“ shrnutím, ale především na základě celkového dojmu a přesvědčení, které jsem nabyl po seznámení se s publikacemi v přílohách. Mj. jak zde, tak v jednotlivých publikacích, autor, spolu se spoluautory, věnuje těmto podstatným fenoménům, coby zásadní genetické podmínce vzniku krasů, významnou pozornost, stejně jako strukturně tektonickým měřením, pozorováním a jejich odpovídajícím statistickým vyhodnocením včetně fundovaných interpretací, vždy v patřičném kontextu s dalšími výzkumy a zjištěními.

V závěru textové části práce (7. kapitola, Závěr), mimo to, co už jsem zmínil v charakteristice kapitol předchozích, konstatuje autor ihned v prvním odstavci další významný přínos jeho zdánlivě „jen“ krasových výzkumů:

„Výskum 650 závrto Malých Karpát priniesol nové výsledky vo vzťahu k povrchovým aj podpovrchovým javom a prispel aj k interpretácii zlomov a na viacerých miestach upresnil litologické hranice jednotlivých súvrství. Možno konštatovať, že Malé Karpaty sú z pohľadu výskumu závrto dosiaľ najlepšie spracované územie na Slovensku.“

S tímto jeho konstatováním nelze než plně souhlasit.

Jakkoliv nejsem karpatským geologem, s dostatečným přehledem o publikačních aktivitách svých karpatských kolegů, domnívám se, že poslední 8. kapitola (Použitá literatura) je vyčerpávajícím seznamem použité literatury, nejen regionální, karpatské, ale i obecně týkající se geneze krasů atd. Ostatně, mnohem bohatší a vyčerpávající seznam literatury získáme, pokud nahlédneme do jednotlivých publikací autora v příloze habilitace.

ZÁVĚR

Habilitační práci, především pokud jde o soubor recenzovaných publikací v Příloze, hodnotím jako vynikající podklad k habilitaci RNDr. Alexandra Lačného, PhD.

Z mého pohledu tedy předložená práce „Výskum vybraných krasových javov v Malých Karpatoch s dôrazom na litológiu a tektoniku“ splňuje veškeré požadavky, standartně kladené na habilitační práce v geologických oborech.

V Ostravě, dne 12. května 2024

doc. Ing. Radomír Grygar, CSc.